

עירובין נז: (משנה) עד נט. (משנה)

משנה

אופן מדידת תחום שבת:

- מודדים בחבל של 50 אמה במדויק.
- שני המודדים מחזיקים את החבל בגובה של ליבם.

סוג החבל:

רב אסי: של אפסקימא.

רב יוסף: של פשתן.

[ולפרה - בחבל גמי,
ולסוטה - בחבל נצרים].

חבל ארוך מכך - עלול למעט במידה (כיון שאינו נמתח כראוי מפני כובדו).
חבל קצר מכך - עלול להרבות במידה (כיון שנמתח מדי בחזקה ומתארך).

המשך המשנה

המשך אופן מדידת תחום שבת:

אם בזמן המדידה נתקל בגיא/גדר/הר:

אם אינם רחבים 50 אמה:
מודדים בקו אווירי.

אם רחבים יותר מ-50 אמה (ואז אי-אפשר להשתמש בחבל):

- אם בצדדים (בתוך גבולות תחום שבת (ע"פ פירוש ב' ברש"י)) יש מקום שרחבים פחות מ-50 אמה - ימדוד שם ואח"כ יחזור להמשיך מכאן.

- אם אין מקום כזה - מקדרין.

דווקא בתוך גבולות התחום כדי שלא יטעו אנשים בגבולות התחום.

מקרה נוסף שבו מקדרין: כאשר היה גיא מעוקם. (ראה פירוש ברש"י)

במדידה של עגלה ערופה ושל ערי מקלט - אין מקדרין. (כיוון שמדידתן מן התורה וצריכה להיות מדויקת)

ובכוותל ניתן להסתפק באומדן ואין צורך למדוד ממש (בגלל הטורח שבכך). (ראה תוס' ד"ה אין)

אחרים: אך אם עומק הגיא מעל 2000 אמה - מקדר. (וכך המסורת הראשונה בדעת רב יוסף)

חכמים: אם עומק הגיא מעל 100 אמה - מקדר.

ואפילו שגובה השיפוע יותר מ-2000 אמה.

(ע"פ המסורת השניה בדעת רב יוסף - וראה תוס').

אם השיפוע חד מאוד [שהיטל השיפוע הוא פחות מד' אמות] - לא מקדר (ומדלג על השיפוע, ומודד רק את המישור).

אופן הקידור (=מדידת המדרון באופן של קידור):

• משתמשים בחבל של 4 אמות.

• המודד שלמטה מחזיק את החבל כנגד ליבו, והמודד שלמעלה כנגד רגליו.

---באמצעות מדידה שכזו מרויחים שטח גדול יותר---

הגבלת הדין:

מסורת ראשונה בדעת רבא:

כל הנ"ל זה כאשר השיפוע (של הגיא/גדר/הר) מורגש [מתלקט י' מתוך ד'].

אך אם השיפוע מתון [מתלקט י' מתוך ה'] - מודד הכל באופן הרגיל.

מסורת שניה בדעת רבא:

כל הנ"ל זה כאשר השיפוע (של הגיא/גדר/הר) מתון [מתלקט י' מתוך ה'].

אך אם השיפוע מורגש [מתלקט י' מתוך ד'] - מודד הכל באומדן בלבד.

משנה

דינים נוספים לגבי מדידת תחום שבת:

- אין מודדין אלא מן המומחה.
- מדד ברוח אחת ב2 מקומות ותוצאות המדידה שונות - הולכים לפי התוצאה הגבוהה.
- 2 אנשים מדדו ותוצאות המדידה שלהם שונות - הולכים לפי התוצאה הגבוהה.
- אפילו עבד ושפחה נאמנין להעיד עד היכן הוא תחום שבת.

תולים ומקילים שבמדידה עם התוצאה הנמוכה לא מתח היטב את חבל המדידה.

תקנת תחומין היא מדברי חכמים, ולכן יש מקום להקל.

פירוש 'מומחה':

רש"י: איש שבקי במדידה.
ר"ח: דרך ישרה ומכוונת כנגד העיר.

ראה פירוש אחר לקטע זה בתוס'

כך התבאר קטע זה בגמרא

אב"י: ובלבד שההפרש בין 2 התוצאות לא עולה על 'מדת העיר באלכסונוא'.
(ראה פירוש וטעם ברש"י ותוס')